

KAPİTALİZMİN İĞRENÇLİĞİNİN ZİRVESİ: İŞÇİ SİMSARI ŞİRKETLER

Aydınlık Gazetesi, 13 Ağustos 2012

Yıldırım Koç

Kapitalizm sömürüye dayalı iğrenç bir sistemdir.

Geçenlerde bir televizyon kanalında bir iş kazası nedeniyle ölenlerle ilgili bir program vardı. Muhabir, “bu işyerinde çalışmaya devam edecek misiniz?” diye sordu. Ölen işçinin arkadaşı, “mecburuz; ekmek parası” diye yanıtladı.

Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti ve işgücünü satmaktan başka geçim yolu olmayan işçinin çaresizliğini çok güzel anlatıyor. Mecbur, çünkü ekmek parasını kazanabileceği başka bir seçeneği veya olanağı yok.

Kapitalist üretim biçiminde, mülksüzleşmiş (üretim araçları mülkiyetinden kopmuş) işçi, gününün belirli bir saatini bir patrona satar. Satılan, işçinin işgücüdür. İşgücü öyle bir metadır ki, üretim sürecinde, kendisinin üretimi için gerekli olan değerden daha fazla değer üretir. İşgücünün değeri ile bu işgücünün üretim sürecinde ürettiği değer arasındaki fark (artık-değer), üretim araçlarına sahip olan patronundur. İşgücünün değeri ile emeğin ürettiği değer arasındaki fark olan artık-değere patron el koyar.

Kapitalist sömürünün en basit biçimi budur. “Mecburuz; ekmek parası” açıklaması bu ilişkiyi yansıtmaktadır.

Ancak kapitalizm işçiyi sömürmede bu temel yöntemle yetinmedi.

İşçi kiralama ve ardından da işçi kiralama şirketleri gündeme geldi.

Türkiye’de 2003 yılından beri işçi kiralamak yasal bir uygulama.

Şimdi gündemde olan, yalnızca işçi kiralamakla uğraşan işçi simsarı (komisyoncusu) şirketlerin kurulması.

Bizde tarım ve inşaat sektörlerinde bu uygulamanın bir benzeri eskiden beri vardı.

Dayıbaşı veya elci (“elçi” değil) arazi sahipleriyle anlaşır, fındık, pamuk, zeytin veya benzeri ürünlerin toplanması için tarım işçisi bulur, onların ücretlerinin bir bölümünü alırdı. İnşaatlarda da aynı işi yapan amele çavuşları olurdu. Dayıbaşı, elci veya amele çavuşu, işyerine getirdiği işçilerin düzeninden de sorumlu tutulurdu.

Gündeme gelen yeni uygulama bunlardan daha da acımasızdır.

AKP önce 22 Mayıs 2003 tarihinde kabul edilen 4857 sayılı İş Kanunuyla kiralık işçilik uygulamasını getirdi.

İş Kanununun ardından 25 Haziran 2003 günü Türkiye İş Kurumu Kanunu (No.4904) kabul edildi ve 5.7.2003 günlü *Resmi Gazete*’de yayımlandı. Yasa, özel istihdam bürolarının kurulmasına da izin verdi. Ancak, konuya ilişkin yönetmelik yayımlanmadığından, bu konudaki çalışmalar bir süre resmiyet kazanmadı. Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği 19 Şubat 2004 günlü *Resmi Gazete*’de, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ise 2 Mart 2004 günlü *Resmi Gazete*’de yayımlandı. Bu tarihten sonra iş bulma hizmetleri de özelleştirilmeye başlandı; özel istihdam büroları serbestçe kurulabildi.

Günümüzdeki gazete haberlerinin birçoğunda kiralık işçilik uygulamasının getirileceğinden söz ediliyor. Bu haberler yanıltır. Türkiye’de kiralık işçi uygulaması, “geçici iş ilişkisi” başlığı altında, 4857 sayılı İş Kanununun 7. maddesinde düzenlenmiştir ve 9 yıldır uygulanmaktadır. AKP’nin gündeminde olan konu, işçi simsarlığı yapan özel istihdam bürolarıdır. Gündemde olan, dayıbaşılık, elcilik veya amele çavuşluğu gibi uygulamaların en gelişmiş biçimidir.

İşçi kiralama büroları aracılığıyla işçi çalıştırma, kapitalist sömürünün en iğrenç biçimidir.

İşçi, hem onu çalıştıran patron, hem de onu kiralayan simsar (komisyoncu) tarafından sömürülmektedir.

Bu uygulamada işçinin birçok temel hakkı hukuken veya fiilen yok edilmektedir.

AKP’nin bu girişimi karşısında sessiz kalanlar, sermaye düzeninin hizmetindedir.